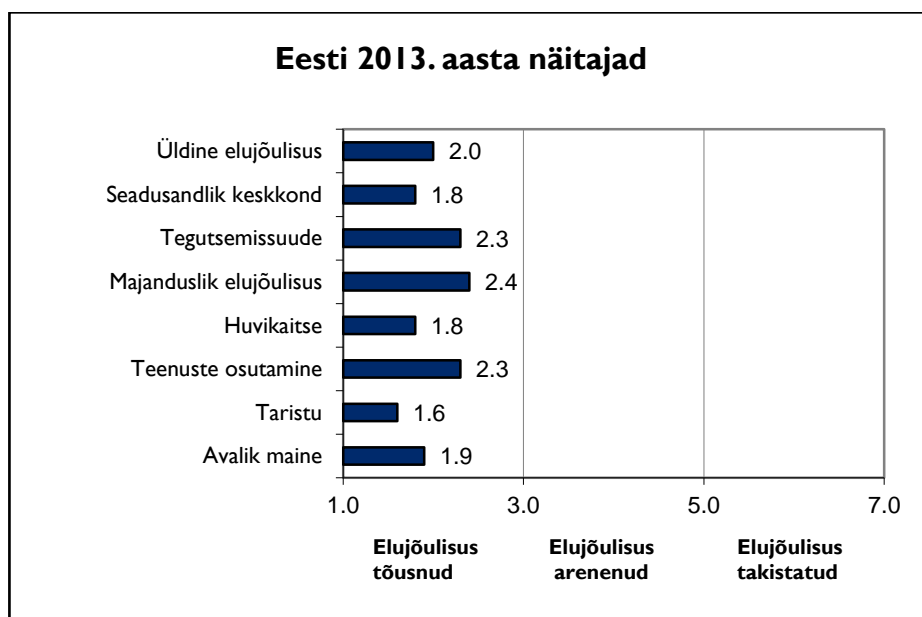
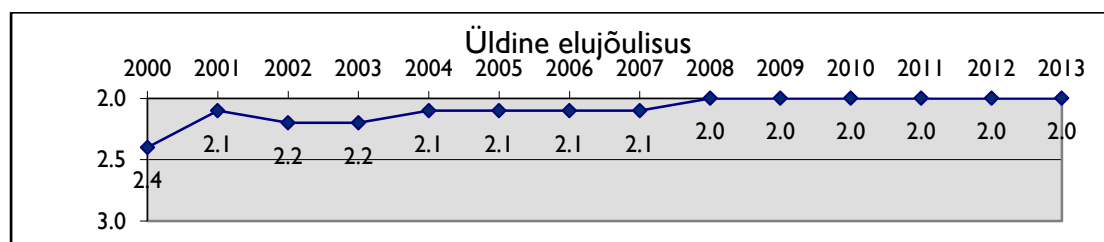

2013 VABAÜHENDUSTE ELUJÕULISUSE INDEKS – EESTI

Juuni 2014

ÜLDINE ELUJÕULISUS: 2,0

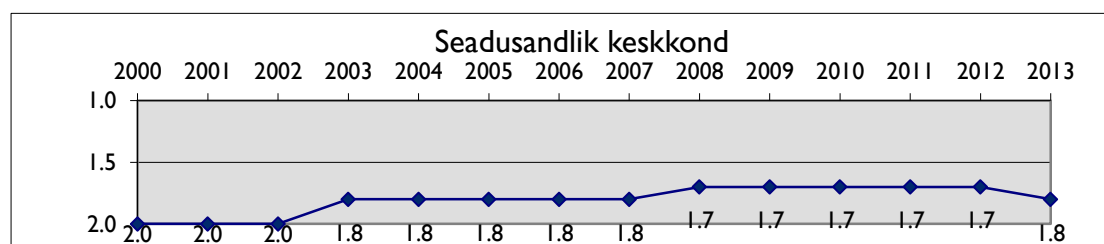

2013. aastasse kandusid varasemast aastast nii pettumus erakonnapoliitikas kui sellest ajendatud arutelud demokraata olemuse ja kodanikkonna rollide üle selles. Eestimaalaste rahulolu demokraatiaga on Euroopa keskmisest madalam ja enam tähtsustatakse otsedemokraatiat, märkis Euroopa Sotsiaaluuring 2012/2013. Debatt kodanikualgatuse ja poliitilise osaluse suhetest jätkus sügisel ja leidis koha ka kohalike omavalitsuste volikogude valimistel - valimised panid kogukonnad kihama, paljud kodanikuühiskonna aktivistid seadsid üles oma kandidatuuri ning olid paljudes kohtades ka edukad. Mitmed töid oma programmidesse kaasamise ja koostöö kogukondadega.

Vabaihenduste üldine elujõulisus ei muutunud võrreldes varasemate aastatega. Varasemast kehvea hinnangu sai 2013. aastal õiguslik keskkond, eelkõige seetõttu, et valitsusel ei läinud ikka korda lahendada pikka aega päevakorras olnud kodanikualgatust takistavaid probleeme: näiteks küsimuses maksusoodustustest avalikes huvides tegutsevatele vabaihendustele või sotsiaalsest ettevõtlusest. Jätkuvalt pingeline riigieelarve ning 2009-2014 perioodi struktuuritoetuste lõppemine sunnivad vabaihendusi leidma uusi viise vabatahtlike kaasamiseks, annetuste kogumiseks ja omatulu teenimiseks, mis võiks hoolimata rahastusvõimaluste vähenemisest vabaihenduste elujõulisust pikemas perspektiivis suurendadagi.

Registreeritud mittetulundusühinguid ja sihtasutusi oli 2013. aasta lõpus veidi enam kui 30 000, mida oli vähem kui aasta alguses (31 569). Arvu vähenemine ei tulene kodanikuaktiivsuse langusest, vaid on mittetegutsevate organisatsioonide registrist kustutamise tagajärg.

ÕIGUSLIK KESKKOND: 1,8

Organisatsioone saab jätkuvalt registreerida kiiresti ja lihtsalt interneti teel ning avalik võim ei sea vabakonnale liigseid piiranguid. Teisalt ei ole seadusandja tegelenud probleemidega, millele vabaihendused on viimastel aastatel tähelepanu juhtinud, nagu näiteks ebaselge maksusoodustuste kord avalikes huvides tegutsevatele vabaihendustele ja sotsiaalse ettevõtlusega seonduv.

Kuigi elektrooniline asjaajamine lubab pea kõik registritehingud teha interneti teel, teeb mugava teenuse juures kasutajatele meelehärmi registriiga suhtlemine – määrusetekstid on keerulises juriidilises keeles ja toimingute tegemisel ei ole alati abiks juhiseid. Registreeritud MTÜ-d ja SA-d esitavad oma aastaaruanded registrile, kust on võimalik neid väikese tasu eest kõigil ka alla laadida. Kuigi valitsus lubas teha registriandmed 2014. aastast tasuta kättesaadavaks, loobus ta sellest plaanist majanduslikel põhjustel.

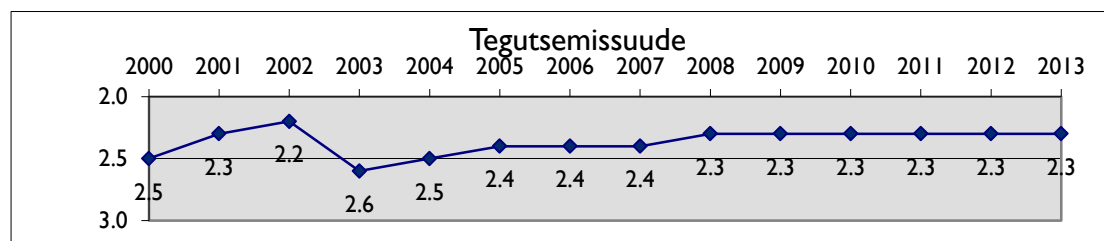
Avalikes huvides tegutsevad vabaihendused saavad taotleda enda kandmist tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute ja sihtasutuste nimekirja. Üksikisikutel on võimalik vähendada nimekirja kantud vabaihendustele annetades oma maksustatavat tulu kuni 5%, juriidilised isikud saavad maksuvabalt annetada kuni 10 protsenti eelneva aasta kasumist või kolm protsenti sama aasta personalikuludest. Probleemiks on, et seadus tekst jätab nimekirja kandmise üle otsustamisel maksuametile tõlgendusteks liialt palju ruumi ning vabaihendustel ja kohtutel on olnud heategevuslikkusest, mis on üheks nimekirja kandmise tingimusest, erinev arusaam. Mitu vabaihendust, keda MTA keeldus nimekirja võtmast, on otsuse vaidlustanud ja saanud nimekirja kuulumise õiguse kohtult.

Sotsiaalse ettevõtluse mõiste ei ole üheselt mõistetav ning seadus on selles osas ebamäärane, lubades jällegi väga erinevaid tõlgendusi. Näiteks mittetulundusühingute seaduse järgi ei tohi tulu teenimine olla vabaihenduse eesmärgiks ega põhitegevuseks ning sätet eirava organisatsiooni võib kohus laiali saata, kuigi seda ei ole kunagi praktikas juhtunud. Tulumaksuseadus lubab aga teiselt poolt vabaihendustel soodustused säilitada ka juhul, kui organisatsiooni põhitegevuseks on ettevõtlus, tingimusel, et kasumit kasutatakse põhikirjaliste eesmärkide edendamiseks. Praktikas peab Maksu- ja Tolliamet heategevuslikku tegutsemist ja tulu teenimist millekski, mis koos eksisteerida ei saa. Vabatahtliku tegevuse korraldamisel on jätkuvalt ebaselge

vabatahtlike juriidiline staatus ning küsimused vabatahtlike kulude maksustamise ja sotsiaalse kaitsega.

Lihtsamates juriidilistes küsimustes nagu organisatsiooni asutamine, põhikirja koostamine jms nõustavad vabaühendusi konsultandid regionaalsetes arenduskeskustes. Mõned võrgustikud ja katusorganisatsioonid abistavad ise oma liikmeid või sihtrühmi keerulisemate või spetsiifilisemate vajaduste korral, näiteks Heateo SA on vahendanud oma portfellis olevatele organisatsioonidele pro bono juriidilist abi ja nõu.

ORGANISATSIOONIDE TEGUTSEMISVÕIME: 2,3

Vähenenud ei ole lõhe väiksemate ja suuremate organisatsioonide tegutsemissuutes. Professionaalsetel organisatsioonidel on palgalised töötajad, nende tegevus on strateegiliselt kavandatud ning usaldusväärse ja legitiimsuse tagavad nad liikmete ja võrgustikega hoitud suhete abil. Väiksemad vabaühendused sõltuvad enam vabatahtlikest, kavandavad tegevusi vastavalt rahastusvõimalustele ja sõltuvad suuresti organisatsiooni juhust. Kui professionaalsetel organisatsioonidel on kujunenud välja kommunikatsioonistrateegiad ja –tegevused, siis väiksematel vabaühendustel puuduvad oma tegevusest ja mõjust kõnelemiseks vajalikud oskused ja tööriistad.

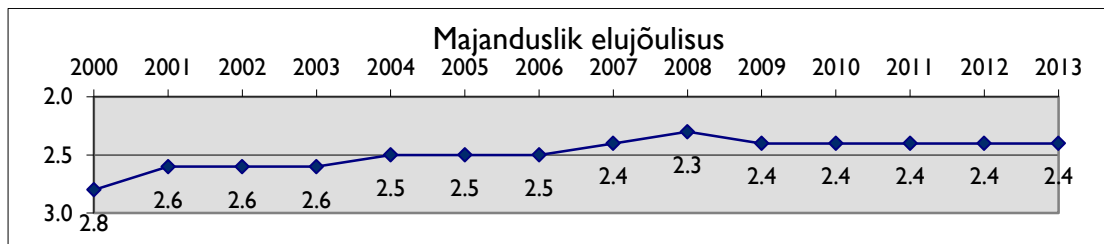
Vabaühendused on üldjuhul sõnastanud missiooni ja eesmärgid, kuid on neid, kel jääb puudu oskustest, et strateegiat saaks omakorda mõjusad tegevusplaanid koos piisava eelarvega. Hoolimata arvukatest käsiraamatutest, arenguprogrammidest ja vabaühenduste endi algatatud mentorlusprogrammidest, jõuavad need siiski üsna väheste motiveeritud ühinguteni. Teised eelistavad kasutada aega ja ressursse sihtrühmade, mitte organisatsiooni arenguga tegelemiseks. Varasemast enam mõeldakse küll mõju hindamisele, millest on saanud tähtis koolituste ja seminaride teema.

Võimekaid organisatsioone, mis keskenduvad mõne terava sotsiaalse probleemi lahendamisele, tekib igal aastal juurde, aga neid on vähe ja suur osa neist tegutseb jätkuvalt projektipõhiselt. Kuigi professionaalsed vabaühendused saavad lubada endale püsivaid töötajaid, on ka enamik töökohti siiki projektidega seotud. Vaid 30% vabaühendustes on palgalised töötajad ning tööhõivest on kolmandas sektoris alla 5%. Kasvanud on aga vabatahtlikus tegevuses osalevate inimeste arv - umbes kolmandik elanikkonnast (31%) on olnud vabatahtlikuks ja kuigi regulaarselt vabatahtlikena osalevate inimeste arv on ikka väike, osaletakse meeleldi üksikutes ettevõtmistes nagu Teeme ära! Talgupäev, kus 2013. aastal lõi kaasa enam kui 40 000 vabatahtlikku.

Täheldada võib erinevust vene- ja eestikeelsete vabaühenduste seas. Venekeelsed vabaühendused on vähem institutsionaliseeritud, neil on keeruline leida vabatahtlikke ja partnereid ning napp keeleoskus piirab võimalusi informatsiooni saamiseks ja võimekuse parandamiseks arenguprogrammidest osavõtmiseks. Rahastajad ja vabaühendused on lünka märganud ning korraldavad ka venekeelseid seminare, infopäevi või tegevusi, et vene töökeele ühingu kaasatust parandada.

Vabaühenduste tehniline varustatus ja ligipääs internetile on üldjuhul tööks piisav. Teenuseid pakkuvatel vabaühendustel on siiski keeruline leida raha investeringuteks, sest omatulu on väike ja rahastajad eelistavad toetada pehmemaid tegevusi.

MAJANDUSLIK ELUJÕULISUS: 2,4

Vabäühenduste majanduslik elujõulisus jäi stabiilsena varasemate aastatega samale tasemele, hoolimata jätkuvast riigieelarve säästurežiimist ja EL 2009-2013 programmiperioodi lõppemisest. Toetusvõimaluste vähenemine on sundinud vabäühendusi otsima uusi lahendusi vabatahtlike kaasamiseks, omatulu teenimiseks ja mitterahaliste toetusvõimaluste kasutamiseks. Rahalist toetust vajavad jätkuvalt enam huvikaitsetöö ja võrgustikutegevused.

Erinevatest programmidest ja konkurssidest on võimalik taotleda projektitoetust, avaliku sektori asutused sõlmivad lepinguid tegevustoetuse andmiseks ja vabäühendustelt ostetakse meeleldi ka töid ja teenuseid. Avalikest vahenditest vabäühenduste rahastamist peaks tulevikus korrastama 2013. aastal valmis saanud kodanikeühenduste riigieelarvelise rahastamise juhend, mis kirjeldab olulisemaid põhimõtteid rahastamisotsuste tegemisel ning tutvustab mh strateegilise partnerluse mõistet tegevustoetuseks lepingu sõlmimiseks. Dokument ei ole küll rahastamise praktikatele märkimisväärset mõju avaldanud, kuid on kindlasti heaks huvikaitse tööriistaks eesmärgipärasemate toetuskonkursside nõudmisel. Kohalike omavalitsuste eelarvest kogukonnaorganisatsioonide toetamine on üsna tavapärane. Tartu linn katsetas esimesena kaasavat eelarvestamist ja nende eeskujuga plaanivad järgida mitmed teised linnad.

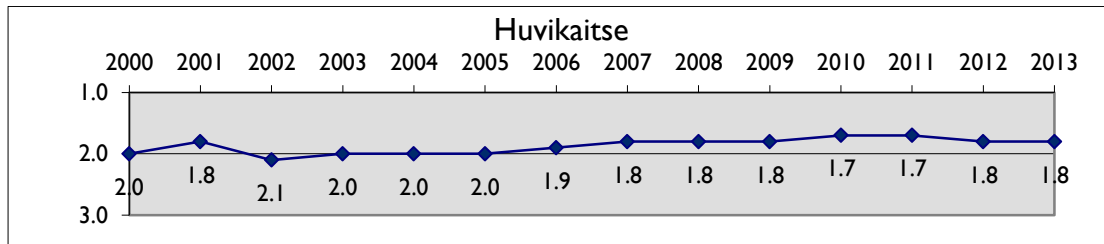
Annetajatele mõtlevad veel üsna vähesed vabäühendused ja läbimõeldud strateegiate asemel armastatakse annetusi koguda ühekordsete aktsioonide korras. Hoolimata sellest on MTA andmetel vabäühendustele annetatud summa aasta-aastalt kasvanud ja jõudis mullu 17,3 miljoni euroni (võrdluseks 16,5 milj 2012 ning 13,4 milj 2011). Kuigi pea 90% täiskasvanutest annetaks meeleldi, teeb vaid 12% seda püsivalt. Enam eelistatakse annetamist otse abivajajale või abistavale asutusele (nt lastekodule), vähem aga toetamist heategevusfondide vahendusel. Enamik vabäühendustest pelgab ettevõtjate poole pöördumist, kuigi viimased on näidanud üles huvi mõjusate algatuste toetamise vastu.

Ühisrahastusplatvorm Hooandja, mis seni andis peamiselt hoogu loovatele kultuuriprojektidele, lisas toetatavate projektide kategooriate hulka kodanikualgatusprojektid. Aasta lõpuks oli seitse sellesse kategooriasse esitatud projekti kogunud enam kui 25 000 eurot. Rahastustaotlusi ja -otsuseid jagatakse sotsiaalmeedias, annetajatele meeldib projekti toetamisega kaasnev omanikutunne ja võimalus hiljem ka ise projektist osa saada.

Liikmesorganisatsioonidel on liikmemaksud, kuid need on üldjuhul väga väikeseks osaks vabäühenduse eelarvest. Järjest rohkem on omatulu teenimise vajadust teadvustavaid vabäühendusi, mis nõuab aga senisest teistmoodi oskusi, teadmisi ja ka julgust. Tulu teenimiseks pakuvad vabäühendused ekspertteenuseid (koolitus, analüüsid, nõustamine) või renditakse ruume. Abiks oleks ettevõtlustoetuste ümberkorraldamine, et ka mittetulundusorganisatsioonidel oleks võimalik saada investeringutoetuseid või stardiabi kvaliteetsete teenuste väljaarendamiseks.

Finantsplaneerimine vabäühendustes on endiselt nõrk, põhjuseks oskuste puudumine, erinevate rahastamisallikate vähesus ning lühiajalised toetuslepingud, mis ei loo ruumi ja võimalusi planeerimiseks.

EESTKOSTE: 1,8

2013. aastal osalesid vabaihendused arvukates arengukavade konsultatsioonides ning kogesid kes edu, kes hoopis avaliku sektori vähest oskust kaasata ja huvisid tasakaalustada. Näiteks noorteorganisatsioonid tundsid rõõmu formaal- ja mitteformaalhariduse parema sidumise üle hariduspoliitikates, keskkonnaorganisatsioonid, vastukaaluks, lahkusid Maaelu Arengukava koostamise juhtkomisjonist, mille liikmete seas oli arvuliselt rohkem ettevõtjate (vastanduvad huvid) esindajaid ja kus otsuseid tehti hääletamise teel, mis muutis otsuste mõjutamise võimatuks.

Valitsus on loonud tingimusi avatud otsustusprotsessiks. 2013. aastal seati sisse kord, mille järgi on avalikul sektoril kohustus enne otsuse tegemist anda asjassepuutuvatele huvirühmadele plaanidest teada, et ükski otsus ei tuleks üllatusena, samuti nõutakse eelnõude esmaste mõjude analüüsi. Ka eelnõude infosüsteem on avalik, kuid see on disainitud ministeeriumite töötajate vajadusi silmas pidades, funktsionaalsus vabaihenduste jaoks on väike ja seetõttu on vabaihendusi, kes seda regulaarselt jälgivad, vähe.

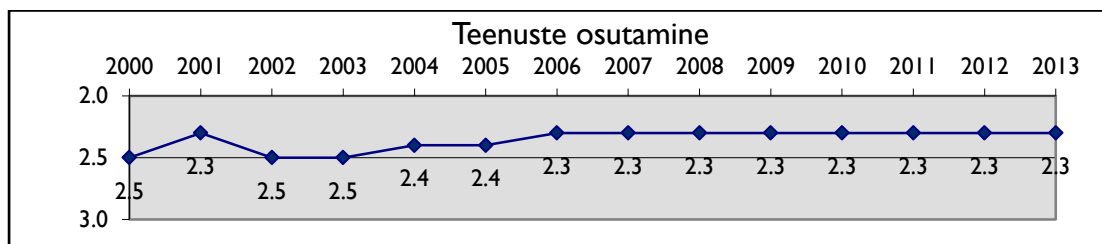
2013. aasta suurimaks huvikaitseaktsiooniks oli Rahvakogu protsess, kus ühisloome meetodil koguti selleks loodud veebikeskkonnas ligi 6000 ettepanekut valimisseaduse ja erakonnaseaduse muutmiseks ning kaasamise parandamiseks ka valimistevahelisel perioodil. Ettepanekud töötasid läbi analüütikud ja eksperdid ning aprillis toimus arutelupäev, kus juhuvalimil kutsutud ja Eesti ühiskonna läbilõiget esindanud 314 inimest kaalusid argumente ning hääletasid 18 ettepanekut, mis seejärel esitati Riigikogule. Riigikogus arutati erakonnaseaduse muudatusi aasta lõpus ning mitmed Rahvakogu ettepanekud, nagu näiteks erakonna loomiseks vajaliku liimete arvu vähendamine või riigieelarvelise toetuse tasakaalustatum jagamine parlamendi- ja teiste erakondade vahel, küideti heaks. Teenusmajanduse Koda kuulutas erakonnaseaduse muutmise aasta parimaks seaduseks, hinnates kõrgelt selle mõju demokraatia tugevdamisele ja osalusele.

Ka teistel teemadel teevad vabaihendused koostööd ja moodustavad survegrupe, kuigi ressursside vähesuse tõttu ei ole paljudel organisatsioonidel võimalik koalitsioonide töösse pühendunult panustada. EMP/Norra toetuste Vabaihenduste Fond rahastas kaheksat huvikaitseprotsessi, mh pagulaspoliitikas, metsapoliitikas, võrdse kohtlemise valdkonnas ning laste hoolekandes.

Osalemise kogemuse saanud inimesed on aktiivsed ka edaspidi. Näiteks oma piirkonnas kaevandamise vastu võidelnud kogukond kasutab saadud kogemusi ja räägib aktiivselt kaasa RailBaltic trassi valiku ja maaomanikele kompensatsiooni tagamise vajadustes. Külaliikumine Kodukant kinnitas kogukonna huvikaitse hea tava, et anda hoogu juurde kogukondade huvide eest seismisele.

Kohalike omavalitsuste valimiste eel koostasid vabaihendused manifeste, valimiskampaaniatel hoidsid silma peal vabatahtlikud valimiste hea tava valurid. Tallinna asumiseltsid sõnastasid koostöö hea tava, mille arutasid kõigi suuremate linna poliitiliste jõududega läbi ning ootavad nüüd linnavõimult selle heaks kiitmist.

TEENUSTE OSUTAMINE: 2,3

Teenuste osutamises ei ole suurimaid muutusi märgata. Vabaühenduste pakutavate teenuste valik on mitmekesine - pakutakse traditsioonilisi teenuseid sotsiaalhoolekandes, hariduses või kultuurilises teenindamises, aga ka uudsemaid lahendusi nagu näiteks linnaekskursioonid. Ekspertteenuseid müüakse nii valitsusasutustele, kohalikele omavalitsustele kui teistele mittetulundussektori organisatsioonidele.

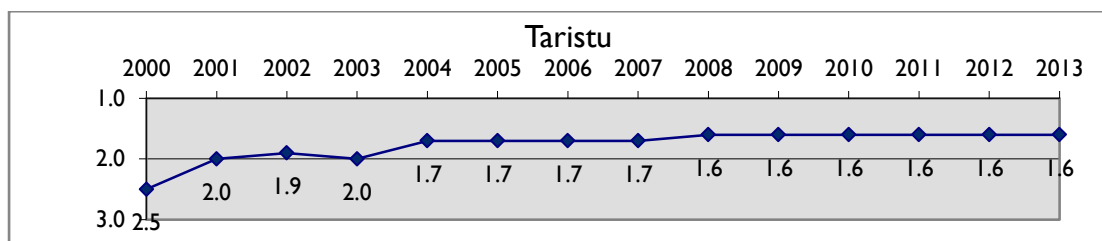
Vabaühenduste kujundatud teenused peegeldavad nende sihtrühmade ja kogukondade vajadusi. 2013. aasta sügisel alustas tegevust üheksa erakooli, millest enamik loodi ja juhitakse kodanikeühenduste poolt, ajendatuna soovist anda oma lastele parem haridus.

Veel ei ole märgata, et avalik võim märkaks lisaväärtust, mida ühendused teenuseid pakkudes loovad, seda hoolimata nende ekspertiisist, lähedusest sihtrühmadega ja valmisolekust teenuseid arendada. Kodanikuühiskonna arengu eest vastutav siseministeerium kutsus aasta lõpus kokku töögrupi ning loob enam seoseid teenuste osutamise ja sotsiaalse innovatsiooni edendamise vajadustega. Kodanikuühiskonna Sihtkapital on Eesti-Šveitsi koostööprogrammi toel rahastanud enam kui viiekümne vabaühenduse äriplaani valmimist ja osaliselt ka nende elluviimist avalike teenuste osutamiseks.

Vabaühenduste pakutavad teenused on tihti odavamad teenuse omahinnast ning teenust pakkuval organisatsioonil kulub väga palju energiat täiendava projektirahastuse leidmiseks. Osati on põhjuseks asjaolu, et kohalikud omavalitsused on valmis ostma MTÜdelt teenust kas sama või väiksema raha eest, mis neil endal selle pakumisele kuluks. Teisalt on vabaühendustel puudu ettevõtluses toimetulemise oskustest nagu turu analüüsimise või hinnastamisega seonduv. Külaseltsid pakuvad teenusena külamajade inventari ja ruume, millega teenivad vahendeid ruumide ülalpidamiseks või kogukondlikeks ettevõtmisteks.

Vabaühendused teevad sotsiaalse ettevõtluse edendamiseks omavahel koostööd - tööd alustas esimene sotsiaalse ettevõtluse inkubaator SEIKU ning Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustikul oli aasta lõpus 34 liiget. Mõistena on "sotsiaalse ettevõtluse" sisu paljude jaoks veel üsna hoomamatu.

TARISTU: 1,6

Igas maakonnas nõustavad vabaühendusi mittetulundusühingute konsultandid, kes pakuvad abi, informatsiooni, koolitusi. Arenduskeskuste uus strateegia on tulemuspõhise lähenemisega ja sisaldab rohkem proaktiivseid tegevusi – nõustamise kõrval on konsultantide ülesanne edendada koostööd ja uuendusi maakonna vabaühenduste seas. Siiski on hoolimata sellest, et tugiteenused

on üleriigiliselt välja kujunenud täheldatud piirkondlikku teenuste taseme erinevust, mis sõltub kohaliku keskuse ja selle konsultandi oskustest, kogemustest ja algatusvõimest.

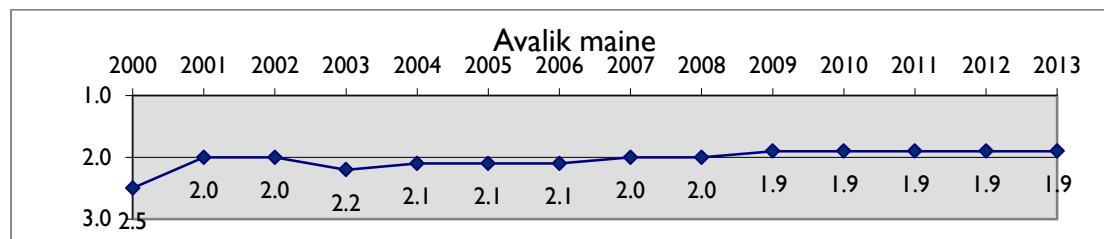
2013. aastal alustas ka 2,48 milj euro suuruse aastaelarvega Kodanikuühiskonna Sihtkapital oma strateegia uuendamist ning soovib tulevikus kompetentsikeskusena pakkuda vabäühendustele lisaks toetustele enam tugiteenuseid. Norra/EMP toetustest suunati 134 000 eurot vabäühenduste tegutsemisvõimekuse parandamise ning sarnaseid projektikonkurssse korraldatakse samast programmist veel kahel järgneval aastal.

Eestis on pädevaid koolitajaid, kes jagavad teadmisi juhtimisest, organisatsiooni arendamisest, strateegilisest- ja finantsplaneerimisest. Aasta-aastalt rõhutakse enam aktiivsetele arendusprogrammidele, kogemuste vahetamisele ning üksteiselt õppimisele.

Vabäühendused teevad omavahel koostööd, jagavad informatsiooni ja moodustavad teemapõhiseid võrgustikke, mis on eriti tõhusad keskkonna- ja sotsiaalhoolekande valdkonnas, noorsootöös, aga ka avatud valitsemise ning EL toetuste planeerimises. 2013. aasta nähtavaimad kodanikuühiskonna algatused nagu Rahvakogu ja Arvamusfestival viidigi ellu erinevate organisatsioonide ja vabatahtlike koostöös. Suuremad katusorganisatsioonid, nagu vabäühenduste liit EMSL, on paika pannud, kuidas nad oma liikmes- või toetajaskonnaga konsulteerivad ja nende ees vastutavad.

On mitmeid edukaid meedia ja vabäühenduste koostööprojekte – nt. tegid valitsuse tegevusprogrammi täitmise üle järelevalvet rahvusringhääling ja vabäühendused koos, e-Riigi Akadeemia ja Tartu Ülikool valmistasid ette Parlamendikompassi ning rahvusringhääling aitas seda levitada, Väitlusselts korraldab debatte ja online-väitlusi koos päevalehe online-portaaliga.

AVALIK MAINE: 1,8

2013. aastal arutleti senisest enam kodanikualgatuse olemuse üle. Mõni arvamusliider kirjeldas seda kui küpse demokraatia aastat, teised vaidlesid vastu, et vabakond ei tule populismiga võitlemisega toime.

Enam teatakse ja kirjutatakse mõjusatest ja põnevamatest algatustest. Näiteks sai kiitvaid kajastusi esimest aastat toimunud Arvamusfestival. Festival tõi kahel augustikuu päeval Paidesse kokku ligi 2000 inimest, kes osalesid enam kui neljakümnes arutelus ja töötoas. Festivali korraldamises lõi kaasa arvukalt vabatahtlikke ja oma arutelusid pakkusid välja kümned organisatsioonid.

Kohalik ja riiklik meedia ei kirjelda ainult vabäühenduste tegevusi ja projekte, vaid arutletakse vabäühenduste ja avaliku võimu suhete üle, vabakonnalt küsitakse arvamusi, avaldatakse kommentaare, vabäühendustes esindajaid kaasatakse ekspertidena aruteludesse. Üksikud negatiivsed juhtumid, mis on seotud nt. usaldamatusega projektitoetuse kasutamisel, pälvivad küll palju tähelepanu ning toovad alla muidu head vabakonna mainet, kuid teisalt on vabäühendustel kujunenud oskused vastuolulistele kajastustele reageerimiseks.

2013. aastal valmis dokumentaalfilm “Okupeeri oma müür”, mis portreteeris inimesi, kes julgevad seista ja tegutseda oma veendumuste ja kogukondade eest. Autorid sõitsid sügisel riigis ringi ja inspireerisid kohalikke inimesi aktiivsed olema ja vastutust võtma.

Kuigi üldjuhul suhtub avalikkus vabäühendustesse hästi, selgus aasta lõpus avaldatud uuringutulemustest, et ühiskonna heaks tegutsevaid ühendusi eriti ei teata ja küsides meenuvad inimestele Toidupank, haiglate toetusfondid ning laiemal rahvusvahelisel kandepinnal Punane Rist ja Unicef.

Professionaalsed vabäühendused planeerivad meediasuhteid ja teevad koostööd ajakirjanikega. Paljud vabatahtlikkusele põhinevad organisatsioonid kasutavad sotsiaalmeediat, mis on muu hulgas heaks tööriistaks avaliku arutelu elavdamisel.

Vabäühenduste eetikakoodeks võeti vastu 2002. aastal kodanikeühenduste endi poolt ning paljud on selle alusel töötanud välja oma eetilisi põhimõtteid kirjeldava dokumendi. Asjalikumad vabäühendused avaldavad nii need kui ka aruanded oma veebilehel.

Vabaihenduste elujõulisuse indeks (The Civil Society Organization Sustainability Index – CSOSI) on analüüsivahend, millega on 29 Kesk- ja Ida-Euroopa ning Euraasia riigi vabakonna arengut mõõdetud juba üle viieteist aasta. Indeks vaatab kodanikuühiskonda soodustavat keskkonda, hinnates täpsemalt vabaihenduste seadusandlikku keskkonda, tegutsemissoodet, majanduslikku elujõulisust, huvikaitset, teenuste osutamist, taristut ja avalikku mainet. Iga kategooriat mõõdetakse seitsmesel skaalal, kus 1 tähistab väga kõrget ja 7 madalaimat arengutaset. Indeks on välja töötanud USA Arengukoostöö Agentuur koostöös kohalike organisatsioonidega igas riigis.

Lisainfoks võta ühendust vabaihenduste liiduga EMSL aadressil info@ngo.ee.

2013. aasta Kesk- ja Ida-Euroopa ning Euraasia vabaihenduste elujõulisuse indeksi ingliskeelse versiooni leia aadressilt <http://www.usaid.gov/europe-urasia-civil-society>